จดหมายข่าวคณะศึกษาศาสตร์

Faculty of Education Newsletter

ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑๙ ประจำเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๔๙ http://edu.tsu.ac.th

ปรัชญา : การศึกษาเพื่อพัฒนาปัญญา คุณธรรม จริยธรรม สร้างสรรค์สังคม ประเทศชาติ

ทีมายุโกโหตุ มหาราชา

๕ ธันวาคม

วิสัยทัศน์คณะศึกษาศาสตร์

เป็นคณะที่ผลิตบัณฑิตทางการศึกษาชั้นนำที่ได้รับการยอมรับในระดับสากลภายในปี ๒๕๕๗

พันธกิจคณะศึกษาศาสตร์

๑. ผลิตบัณฑิตศึกษาศาสตร์ที่รู้รอบและรู้ลึก มีปัญญา คุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกความเป็นครู และจิตสำนึกในการพัฒนาสังคม มีทักษะการวิจัย การจัดการ โดยเน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และมุ่งผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาความเข้มแข็งทางวิชาการและการจัดการศึกษาของคณะภาควิชา สู่ระดับนานาชาติ

๒. เป็นคณะที่มุ่งเน้นการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านศึกษาศาสตร์ เพื่อนำไปสู่การเป็นคณะที่ผลิตบัณฑิตทางการศึกษาชั้นนำ ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ

๓. เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และเป็นแกนขับเคลื่อนของเครือข่ายการเรียนรู้ด้านศึกษาศาสตร์ในระดับภูมิภาค ประเทศชาติ และระดับนานาชาติ

ภายในฉบับ

- บรรณาธิการแถลง (๑)
- วิสัยทัศน์ พันธกิจ คณะศึกษาศาสตร์ (๑)
- กิจกรรมคณะศึกษาศาสตร์ (๒)
- การพัฒนาบุคลากร (๓)
- กิจกรรมบริการวิชาการแก่สังคม (๔)
- รายงานการประเมินโครงการสัมมนาฯ (๕)
- OLPC กับความเปลี่ยนแปลง (๙)
- ข่าวการศึกษา (๑๑)

คณะศึกษาศาสตร์ พัฒนาการศึกษาไทยให้ก้าวไกล เพื่อคุณภาพคนไทยทุกคน

กิจกรรมคณะศึกษาศาสตร์

๑. ภาควิชาการบริหารการศึกษา

จัดโครงการพัฒนาวิชาชีพผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาประจำการ ให้แก่นิสิตระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาคพิเศษ ระหว่างวันที่ ๖ – ๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ ณ ประเทศเวียดนาม โดยมี อาจารย์ ดร. อิศรัฏฐ์ รินไธสง และ อาจารย์ ดร. อมลวรรณ วีระธรรมโม ประสานงานและดูแลนิสิต

๒. **หน่วยฝึกสอน/ฝึกงานคณะศึกษาศาสตร์**

จัดโครงการสัมมนาผู้บริหารและอาจารย์พี่เลี้ยงของนิสิตหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการสอน ในโครงการส่งเสริมการผลิตครูที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ (โครงการ สควค.) ในวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ ณ ห้องประชุมคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

กิจกรรมบริการวิชาการแก่สังคม

(ต่อจากหน้า ๔)

อาจารย์ ดร. เรวดี กระโหมวงศ์ ได้รับเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย เรื่อง “การศึกษากระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้บริบทชุมชน กรณีศึกษางานสานเสื่อกระจูด” ให้แก่นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา และได้รับเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย เรื่อง “ความเครียดในงานและการลดความเครียดบนพื้นฐานหลักพรหมวิหาร ๔ ของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดสตูล” ให้แก่นิสิตหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลสุขจิตและจิตเวช (ภาคพิเศษ) คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

โปรดส่งข่าวสารกิจกรรมต่าง ๆ หรือข้อความรู้ที่ท่านต้องการเผยแพร่ในจดหมายข่าวคณะศึกษาศาสตร์ มายังกองบรรณาธิการ ภายในวันที่ ๒๐ ของทุกเดือน

เจ้าของ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

ที่ปรึกษา คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ รองคณบดีฝ่ายบริหารและแผน รองคณบดีฝ่ายวิจัยและประกันคุณภาพ รองคณบดีฝ่ายพัฒนานิสิต

บรรณาธิการ รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์

กองบรรณาธิการ ผศ. ดร. ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์ รศ. เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์ อ. ดร. รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ อ. ดร. พูนสุข อุดม อ. อภิรัตน์ดา ทองแกมแก้ว อ. ชัชวีร์ แก้วมณี อ. วรวรรณินี ราชสงฆ์ อ. วิไลพิน ทองประเสริฐ นางสมนิตย์ สุกาพัฒน์ นางสุภาภรณ์ ประดับแสง

กองจัดการ นายศัญฒภัท ทองเรือง นางสาวศรัญญา สังข์ขรณ์

❀ การพัฒนาบุคลากร ❀

๑ – ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ รองศาสตราจารย์น้อม สังข์ทอง เข้าร่วมเป็นกรรมการการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติครั้งที่ ๒๓ รอบคัดเลือกภาค ๔ ณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๕ – ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ สันติวรานนท์ เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์เครือข่ายสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ณ โรงแรมรอยัล ซิตี้ กรุงเทพมหานคร

๒๑ – ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ อาจารย์ ดร. นพเก้า ณ พัทลุง และ อาจารย์ ดร. พรพิมล พรพีรชนม์ เข้าร่วมประชุมสัมมนาปฏิบัติการการวิจัยในชั้นเรียน “Seminar Workshop on Classroom – based Research for Cooperative Regional Development of English Education” ณ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

๒๖ – ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ อาจารย์ ดร. พรพิมล พรพีรชนม์ เข้าร่วมอบรม CULI’s 2006 International Conference เรื่อง "FACING EFL CHALLENGES" ณ โรงแรมแอมบาสซาเดอร์ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

๑ – ๔ ธันวาคม ๒๕๔๙ เลขานุการคณะศึกษาศาสตร์ และเจ้าหน้าที่ภาควิชาฯ ทุกท่าน เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดวางระบบการบริหารเอกสารอิเลกทรอนิกส์ ณ สถาบันทักษิณคดีศึกษา จังหวัดสงขลา เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี และ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง

"...ข้าพเจ้ามีความเดือดร้อนมาก ที่เอะอะอะไรก็ขอพระราชทานนายกฯ พระราชทาน ซึ่งไม่ใช่การปกครองแบบประชาธิปไตย ถ้าไปอ้างมาตรา ๗ ของรัฐธรรมนูญ เป็นการอ้างที่ผิด มันอ้างไม่ได้ มาตรา ๗ มี ๒ บรรทัดว่า อะไรที่ไม่มีในรัฐธรรมนูญ ก็ให้ปฏิบัติตามประเพณี หรือตามที่เคยทำมา ไม่มี เขาอยากจะได้นายกฯ พระราชทาน เป็นต้น จะขอนายกฯ พระราชทาน ไม่ใช่เป็นเรื่องการปกครองแบบประชาธิปไตย เป็นการปกครองแบบ ขอโทษ พูดแบบมั่ว แบบไม่ ไม่ ไม่มีเหตุมีผล สำคัญอยู่ที่ ท่านเป็นผู้พิพากษาศาลฎีกา มีสมองที่ ที่แจ่มใส สามารถ ควรจะสามารถที่จะไปคิดวิธีที่จะปฏิบัติ คือ ปกครองต้องมี ต้องมีสภา สภาที่ครบถ้วน ถ้าไม่ครบถ้วน เขาว่าไม่ได้ แต่ก็เขา แต่อาจจะหาวิธีที่จะ ที่จะตั้งสภาที่ไม่ครบถ้วน และทำงาน ทำงานได้..."

พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙
วันอังคารที่ ๒๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๙
http://www.kanchanapisek.or.th/speeches/2006/0425-02.th.html

❀ กิจกรรมบริการวิชาการแก่สังคม ❀

๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๙ อาจารย์อภิรัตน์ดา ทองแกมแก้ว ได้รับเชิญเป็นวิทยากรบรรยายในหัวข้อ “การจัดกิจกรรมหลัก ๖ กิจกรรม” ณ โรงเรียนพลวิทยา จังหวัดสงขลา

๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ อาจารย์ ดร. ชัยลิขิต สร้อยเพชรเกษม ได้รับเชิญเป็นวิทยากรบรรยายเรื่อง “การวิจัยในฐานะเครื่องมือการพัฒนาปัญญามนุษย์” ให้แก่สโมสรโรตารีสงขลา ณ โรงแรมวีว่า จังหวัดสงขลา

๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ – ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๐ อาจารย์ ดร. สุธาสินี บุญญาพิทักษ์ ได้รับเชิญเป็นอาจารย์พิเศษรายวิชา ED๑๑๐๒ วิทยาการวิจัย ให้แก่นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จังหวัดสงขลา

๑๕ – ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ อาจารย์ ดร. สมจิตร อุดม และอาจารย์ ดร. พูนสุข อุดม ได้รับเชิญเป็นวิทยากรโครงการอบรมสัมมนาปฏิบัติการเรื่อง “มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินภายนอก” ณ ห้องประชุมโรงเรียนเทศบาล ๓ (วัดศาลาหัวยาง)

๑๕, ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ และ ๒๔ มกราคม ๒๕๕๐ อาจารย์ ดร. อมลวรรณ วีระธรรมโม ได้รับเชิญเป็นอาจารย์พิเศษรายวิชาการพัฒนามนุษย์ในองค์กร ให้แก่นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม ภาคปกติ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

๑๖, ๑๙ และ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ รองศาสตราจารย์นิรันดร์ จุลทรัพย์ ได้รับเชิญเป็นอาจารย์พิเศษรายวิชา ๘๙๕ – ๕๐๖ ทฤษฎีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคม และวิชา ๘๙๕ – ๕๒๓ วิธีวิทยาการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ๒ ให้แก่นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม ภาคปกติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ อาจารย์ ดร. นพเก้า ณ พัทลุง และ อาจารย์ ดร. พรพิมล พรพีรชนม์ ได้รับเชิญเป็นวิทยากรโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและวิจัยในชั้นเรียน ณ โรงเรียนสทิงพระชนูปถัมภ์ จังหวัดสงขลา

๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ อาจารย์ ดร. นพเก้า ณ พัทลุง และอาจารย์ ดร.พรพิมล พรพีรชนม์ ได้รับเชิญเป็นวิทยากรสัมมนาครูผู้สอน ประจำปีการศึกษา ๒๕๔๙ ให้แก่บุคลากรโรงเรียนบริหารธุรกิจวิทยา ณ โรงเรียนบริหารธุรกิจวิทยา จังหวัดสงขลา

๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณี ลิมอักษร ได้รับเชิญเป็นวิทยากรวิพากษ์หลักสูตรคณะศิลปศาสตร์ประยุกต์ และ คณะบริหารธุรกิจ ณ โรงแรมบีพี สมิหลาบีช รีสอร์ท จังหวัดสงขลา

๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ และ ๖ ธันวาคม ๒๕๔๙ อาจารย์ ดร. สุธาสินี บุญญาพิทักษ์ ได้รับเชิญเป็นอาจารย์พิเศษรายวิชา ๘๙๕ – ๕๐๖ ทฤษฎีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคม และวิชา ๘๙๕ – ๕๒๓ วิธีวิทยาการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ๒ ให้แก่นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม ภาคปกติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

อาจารย์ ดร. สุธาสินี บุญญาพิทักษ์ ได้รับเชิญเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์เรื่อง “สถานภาพทางทรัพยากร ความไม่เสมอภาคและความสุขโดยรวมของครัวเรือนในชุมชนชนบท : กรณีศึกษาใน ๒ ชุมชนของจังหวัดสงขลา” ให้แก่นิสิตปริญญาโท หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาการเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

(ต่อหน้า ๒)

รายงานการประเมินโครงการสัมมนาทางวิชาการ พื้นที่การเรียนรู้ เรื่อง ความรู้เชิงปฏิบัติ : ฐานคิดการแนะแนวในสังคมแห่งปัญญา วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๙ เวลา ๙.๐๐ - ๑๕.๐๐ น. ณ ห้อง ๓๒๒-๓๒๖ ชั้น ๓ อาคารคณะศึกษาศาสตร์

การดำเนินงานสัมมนาทางวิชาการ พื้นที่การเรียนรู้ เรื่อง ความรู้เชิงปฏิบัติ : ฐานคิดการแนะแนวในสังคมแห่งปัญญา ในวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๙ ซึ่งจัดขึ้นในสัปดาห์วิชาการ มหาวิทยาลัยทักษิณ โดยมีผู้เข้าร่วมสัมมนา ประมาณ ๕๐ คน ประกอบไปด้วย ครูแนะแนวจากสถานศึกษาต่างๆ นักการศึกษา อาจารย์ผู้ดูแลหลักสูตรการแนะแนวในสถาบันอุดมศึกษา นักศึกษาระดับปริญญาตรี วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว และนิสิตปริญญาโท สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา ของมหาวิทยาลัยทักษิณ ส่วนผู้นำในการสัมมนาทางวิชาการหรือเรียกว่าผู้ประสานความคิดมีจำนวน ๔ คน ได้แก่

๑. รองศาสตราจารย์ ดร. เมธินินทร์ ภิญญูชน
๒. รองศาสตราจารย์ ดร. ศุภวดี บุญญวงศ์
๓. อาจารย์ ดร. มณฑนา พิพัฒน์เพ็ญ
๔. ดร. ฉัตรวรัญ องคสิงห์

ด้วยเป้าหมายของโครงการสัมมนาทางวิชาการที่มุ่งสะท้อนให้เห็นว่าความรู้เกี่ยวกับการแนะแนว มิได้มีอยู่แต่เพียงในสถาบันอุดมศึกษาอย่างที่มักเข้าใจกัน หากแต่ความรู้ดังกล่าวยังได้ถูกสร้างและปรับเปลี่ยนอย่างสอดคล้องกับสภาพการณ์และบริบทต่าง ๆ ของแต่ละพื้นที่ ความรู้การแนะแนวที่เกิดขึ้นจึงมิได้มีแบบแผนที่แน่นอนตายตัว ดังนั้นผู้มีส่วนร่วมในการสร้างและปรับเปลี่ยนความรู้จึงเป็นผู้มีประสบการณ์จริงในการสร้างและใช้ประโยชน์จากความรู้เกี่ยวกับการแนะแนว ภายใต้ความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับความรู้และการสร้างความรู้เกี่ยวกับการแนะแนว ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของโครงการสัมมนาทางวิชาการนี้ แนวทางของการสัมมนาทางวิชาการจึงเป็นความพยายามสร้างพื้นที่การเรียนรู้ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มิได้ถูกผูกขาดหรือถูกยึดครองความเป็นเจ้าของพื้นที่โดยผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนว หากแต่เจ้าของพื้นที่การเรียนรู้ หมายถึง ผู้มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ ปรับเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการแนะแนว ซึ่งประกอบไปด้วยผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนวในสถาบันอุดมศึกษา สถานศึกษาต่าง ๆ รวมถึงหน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งจะต้องร่วมประสานความคิด เพื่อชี้ให้เห็นถึงปัญหาของสังคมในปัจจุบัน การดำเนินงานแนะแนว และปัญหาของการทำงานแนะแนว รวมถึงการสะท้อนให้เห็นความรู้เกี่ยวกับการแนะแนวซึ่งถูกสร้างสรรค์ขึ้นภายใต้เงื่อนไขและกระบวนการที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริงของสังคม

เพื่อให้การดำเนินงานตามโครงการสัมมนาทางวิชาการดังกล่าวได้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กล่าวถึงข้างต้น จึงได้ประเมินโครงการสัมมนาทางวิชาการดังกล่าว ซึ่งเป็นการประเมินการดำเนินงานตามโครงการทั้งระบบ นับตั้งแต่เงื่อนไขและความจำเป็นของการจัดทำโครงการกระบวนการดำเนินงานตามโครงการ และผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามโครงการ โดยอาศัยการวิเคราะห์ตามแนวคิดทฤษฎีของ Peter H. Rossi และ Howard E. Freeman เป็นแนวทางการประเมิน มีแนวดำเนินการใน ๔ ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๑. ขั้นการวินิจฉัย วิเคราะห์กำหนดนิยาม ขอบเขตของปัญหา และประชากรเป้าหมาย

ในขั้นตอนนี้ประกอบด้วยคำถามเชิงประเมิน ดังต่อไปนี้

๑.๑ โครงการนี้จะตอบสนองหรือช่วยแก้ปัญหาอะไร

การพิจารณาคุณประโยชน์ของโครงการ จะพิจารณาในมิติเงื่อนไข กระบวนการ และผลการดำเนินงาน

เงื่อนไขและกระบวนการจัดทำโครงการ

จากการประชุมภายในกลุ่มผู้ก่อการดำเนินโครงการนี้ นับตั้งแต่เดือนมิถุนายน ๒๕๔๙ เป็นต้นมา ได้มีการชี้ให้เห็นประเด็นสำคัญของสังคมที่กำลังประสบปัญหานานัปการหรือเรียกได้ว่า เป็นสังคมแห่งความเสี่ยง จึงมองว่าวิชาชีพการแนะแนวถูกกำหนดให้มีบทบาทเป็นส่วนหนึ่งในในการดูแลและรับผิดชอบต่อปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม หากแต่ที่ผ่านมาแม้ผู้ที่อยู่ในวิชาชีพจะพยายามทำหน้าที่ดังกล่าว แต่ก็ยังกระทำได้ในขอบเขตและแวดวงที่มีความจำกัด ทั้งนี้เนื่องจากคนส่วนใหญ่ของสังคมถูกทำให้เชื่อว่า ความรู้เกี่ยวกับการแนะแนวที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ จะต้องถูกกำหนดโดยผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้รู้เรื่องการแนะแนวเป็นอย่างดี ขณะเดียวกันปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสถานการณ์ต่างๆ ของสังคมเป็นปัญหาที่มีความซับซ้อน การที่จะเข้าถึงปัญหาและคลี่คลายปัญหาต่าง ๆ นั้นจะไม่สามารถนำความรู้เกี่ยวกับการแนะ

แนวที่ถูกกำหนด/ผลิตโดยผู้เชี่ยวชาญมาใช้ประโยชน์ได้อย่างตรงไปตรงมา ตลอดจนในสถานการณ์บางอย่าง ความรู้เกี่ยวกับการแนะแนวก็ไม่สามารถอธิบายถึงความซับซ้อนของปัญหาเหล่านั้นได้ เมื่อสถานการณ์เป็นเช่นนี้แล้ว ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมจึงมักจะไม่ถูกมองและตั้งคำถามถึงที่มาที่ไปของปัญหา แต่จะมุ่งเน้นกระบวนการให้ความช่วยเหลือที่ถูกกำหนดโดยแนวคิด ทฤษฎีที่มีความตายตัว ปัญหาเหล่านี้จึงถูกวิเคราะห์และอธิบายอยู่ภายใต้ขีดจำกัดของความรู้เกี่ยวกับการแนะแนว ข้อเสนอที่สำคัญเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการแนะแนวมิต้องถูกจำกัดโดยจารีตของความรู้ที่มีมาก่อน ตลอดจนผู้รู้เกี่ยวกับการแนะแนวซึ่งควรมีการทบทวนว่ามิได้มีแต่เพียงผู้ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาเท่านั้นที่สามารถถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการแนะแนว ซึ่งเป็นที่มาของโครงการสัมมนาทางวิชาการพื้นที่การเรียนรู้ เรื่อง ความรู้เชิงปฏิบัติ : ฐานคิดการแนะแนวในสังคมแห่งปัญญา

ผลของโครงการที่มีต่อการแก้ไขปัญหา

โดยภาพรวม ผู้เข้าร่วมสัมมนาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าผลที่ได้จากการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ตามโครงการนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาสังคมที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้ในอันที่จะปรับเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการแนะแนวภายใต้บริบทและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง

๑.๑.๑ สัดส่วนของเวลากับการดำเนินงานตามโครงการมีความเหมาะสมสอดคล้องกันเพียงใด

แม้ว่าท้ายที่สุดแล้ว โครงการนี้จะถูกนำไปใช้เป็นฐานสำคัญต่อการสนับสนุนให้การแนะแนวเป็นพื้นที่สำหรับสร้างสังคมแห่งปัญญา อันเป็นสังคมที่คนมีการเรียนรู้ที่จะสร้างสรรค์ปรับเปลี่ยนความรู้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงอยู่ในสังคมได้นั้น ต้องอาศัยกระบวนการดำเนินงานในระยะเวลายาวนาน แต่อาจจะกล่าวได้ว่าโครงการสัมมนาทางวิชาการนี้เป็นจุดเริ่มต้นที่จะนำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานแนะแนว รวมถึงผู้ที่มีความสนใจต่อปัญหาต่าง ๆ ของสังคมได้ตระหนักถึงการเป็นผู้มีส่วนร่วมในการคิดและเสนอแนวทางในการวิเคราะห์แก้ไขปัญหาสังคมด้วยฐานของความรู้ที่มิได้ถูกจำกัดให้มาจากผู้เชี่ยวชาญเพียงส่วนเดียว ดังนั้นช่วงเวลาของการทบทวนความรู้เกี่ยวกับการแนะแนวและปัญหาสังคมที่มิได้ถูกนำมาพูดถึงในแวดวงวิชาการทั่วไป จึงนับได้ว่าน่าจะเป็นช่วงเวลาที่ผู้เข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการนี้มีอิสระทางความคิด สามารถเสนอประเด็นปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาตามประสบการณ์ของตนเองอย่างไม่ถูกสกัดกั้น

๑.๑.๒ โครงการสัมมนาทางวิชาการนี้ มีความสำคัญเพียงพอกับเวลาและทรัพยากรในการดำเนินการหรือไม่ อย่างไร

การพิจารณาความสำคัญของโครงการภายใต้เงื่อนไขของเวลา พื้นที่ และทรัพยากรนั้น จะเห็นได้ว่าโครงการนี้มีการดำเนินการแบบกลับหัวกลับหางภายใต้ความเชื่อที่ว่า ความรู้และผู้รู้มีอยู่ทุกหนทุกแห่ง ดังนั้น โครงการนี้จึงมิได้มีแบบแผนของการดำเนินงานในลักษณะของการมีวิทยากรหรือผู้บรรยายหลักมาถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ และผู้เข้าร่วมสัมมนาเป็นผู้รอรับความรู้อันจะนำไปสู่ความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกัน

แบบแผนการดำเนินงานในโครงการจึงมุ่งเน้นความสัมพันธ์ที่มีความเท่าเทียมกันระหว่างผู้ประสานความคิดและผู้เข้าร่วมสัมมนา ดังนั้นประเด็นต่าง ๆ ที่นำมาขบคิดและเรียนรู้ร่วมกันจึงเป็นประเด็นที่เกิดขึ้นในสถานการณ์และบริบทจริง จากการนำเสนอของผู้เข้าร่วมสัมมนา ประเด็นเหล่านั้นได้ถูกนำมาวิเคราะห์ วิพากษ์และเสนอทางออก ทางเลือกของปัญหา ผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกคนสามารถเสนอประเด็นปัญหา ข้อคิดจากการดำเนินงานหรือข้อโต้แย้งโดยอาศัยพลวัตของกลุ่ม จะมีผลให้เกิดการร่วมแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นต่าง ๆ ในหลายมิติ

๑.๒ โครงการนี้จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านการปฏิบัติการหรือแนวคิดเกี่ยวกับการแนะแนวหรือไม่

ด้วยความเชื่อพื้นฐานของการดำเนินงานตามโครงการสัมมนาทางวิชาการรวมถึงผลการวิเคราะห์ วิพากษ์ศาสตร์การแนะแนว ที่มีว่า ปัจจุบันผู้เรียนและคนในสังคมต่างประสบกับปัญหาต่าง ๆ มากมาย เช่น ปัญหาการทารุณกรรมทางเพศ ปัญหาครอบครัว ปัญหาหนี้สิน ปัญหาด้านการศึกษา เป็นต้น ศาสตร์ด้านการแนะแนวได้ถูกสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อเป็นส่วนสำคัญสำหรับวิเคราะห์ปัญหาเพื่อนำไปสู่การทำความเข้าใจกับปัญหาเหล่านั้น พร้อมทั้งเสนอแนวทางสำหรับการแก้ไขปัญหา หากแต่ศาสตร์การแนะแนวซึ่งถูกสร้าง ออกแบบและเผยแพร่โดยผู้เชี่ยวชาญในสถาบันการศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ ได้รับการยอมรับว่าเป็นความรู้ที่สำคัญและจำเป็นต่อการนำไปใช้ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ขณะที่ในสถานการณ์จริง ครูแนะแนวที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนต่างมองเห็นว่าในสถานการณ์บางอย่าง ความรู้ด้านการแนะแนวที่ตนเองได้ศึกษาเล่าเรียนมาแต่เพียงอย่างเดียวนั้น ไม่เพียงพอต่อการวิเคราะห์ปัญหาและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ แต่จะต้องอาศัยความรู้ที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นจากปรากฏการณ์จริงร่วมด้วย

จากการร่วมวิพากษ์ความรู้เกี่ยวกับการแนะแนวในพื้นที่การเรียนรู้นี้ ได้นำไปสู่ข้อเสนอสำหรับความรู้เกี่ยวกับการแนะแนว ซึ่งมีมุมมองที่ต่างออกไป อันมีนัยถึงการปรับเปลี่ยนในเชิงแนวคิดเกี่ยวกับการแนะแนว ๒ ประการ ดังต่อไปนี้

ประการที่ ๑ ความรู้เกี่ยวกับการแนะแนวมี ๒ ชุด คือ ความรู้ซึ่งอยู่ในพื้นที่ เป็นความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์และการทำงานของครูแนะแนว กับความรู้ที่สอนกันในมหาวิทยาลัย หากแต่ในสถานการณ์จริง ครูแนะแนวจะต้องปรับเปลี่ยนความรู้ที่ได้ร่ำเรียนมาจากมหาวิทยาลัยให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ความรู้ด้านการแนะแนวที่เรียนในมหาวิทยาลัยอย่างเดียวจึงไม่สามารถนำไปสู่การทำงานแนะแนวที่มีประสิทธิภาพได้ ความรู้ด้านการแนะแนวจึงเป็นความรู้ที่ครูแนะแนวสร้างขึ้นจากการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง สัมผัสกับปัญหาและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคม หรือเรียกได้ว่า “ความรู้เชิงปฏิบัติ”

ประการที่ ๒ เมื่อความรู้ด้านการแนะแนวที่สามารถนำไปใช้จริงในสังคมมิได้เป็นความรู้ที่ได้รับมาจากมหาวิทยาลัยแต่เพียงส่วนเดียว แต่ผู้ที่สัมผัสกับปัญหาและสถานการณ์จริงเป็นผู้สร้างสรรค์ ปรับเปลี่ยนความรู้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจปัญหาและการแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหา ดังนั้นจึงนำไปสู่การทบทวนบทบาทและหน้าที่ของผู้ที่ถ่ายทอดความรู้ด้านการแนะแนวในมหาวิทยาลัย รวมถึงการผลิตบัณฑิตด้านการแนะแนวในมหาวิทยาลัยด้วย

๑.๓ มีโครงการอื่น ๆ อีกหรือไม่ที่จะร่วมแก้ไขปัญหา

ในคณะของผู้ก่อการดำเนินโครงการสัมมนาทางวิชาการนี้มีความตระหนักเป็นอย่างดีว่า การร่วมสร้างสรรค์สังคมแห่งปัญญาซึ่งเป็นสังคมที่มุ่งให้คนในสังคมมีส่วนในการปรับเปลี่ยนและสร้างสรรค์ความรู้ได้อย่างสอดคล้องกับเป้าหมายของการดำรงชีวิต ซึ่งจะนำไปสู่การพึ่งตนเองทางความรู้ได้ โดยอาศัยความรู้ด้านการแนะแนวเป็นพลังขับเคลื่อนที่สำคัญนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการทบทวนฐานคิดของการแนะแนว โครงการสัมมนาทางวิชาการนี้เป็นเพียงโครงการที่มีความริเริ่มในเรื่องดังกล่าว ซึ่งมุ่งสะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์จริงของการดำเนินงานแนะแนวที่ครูแนะแนวเองจะต้องเป็นผู้สร้างสรรค์ความรู้ และสะท้อนการดำเนินงานเช่นนี้ ซึ่งมิอาจเกิดขึ้นได้หากมีการจัดสัมมนาทางวิชาการที่อาจารย์จากมหาวิทยาลัยหรือผู้เชี่ยวชาญยังคงเป็นเจ้าของพื้นที่และทำหน้าที่เป็นผู้บรรยายหลักให้ความรู้แก่ผู้เข้าร่วมสัมมนา

การที่จะบรรลุเป้าหมายของการทำงานแนะแนวเพื่อการสร้างสังคมแห่งปัญญาได้นั้น จึงเป็นเรื่องที่จะต้องมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในโครงการทางวิชาการอื่น ๆ ซึ่งผู้ก่อการดำเนินโครงการสัมมนาทางวิชาการและผู้เข้าร่วมสัมมนาในฐานะพันธมิตรทางวิชาการเพื่อสร้างสรรค์สังคมแห่งปัญญาน่าจะได้ร่วมคิดร่วมทำอย่างต่อเนื่องต่อไป

๒. การออกแบบการประเมินผล

การออกแบบการประเมินผลการดำเนินงานโครงการสัมมนาทางวิชาการนี้ มุ่งเน้นการวางแผนและปฏิบัติการประเมินร่วมกันระหว่างผู้วางแผนงาน ผู้จัดทำโครงการ และผู้ประเมิน ซึ่งเป็นการประเมินทั้งในส่วนเป้าหมาย วัตถุประสงค์ นิยามประชากรเป้าหมาย โดยการออกแบบการประเมินผล ซึ่งเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้ประสานความคิดหรือผู้ก่อการและผู้ร่วมเรียนรู้ ตลอดจนการอาศัยข้อมูลอีกส่วนหนึ่งจากการประเมินของผู้เข้าร่วมสัมมนา

คำถามเชิงประเมินในขั้นการออกแบบและประเมินผล มีดังนี้

๒.๑ โครงการนี้จะทำให้เกิดงานในพื้นที่ปฏิบัติการจริงใช่หรือไม่

การสะท้อนถึงสภาพการดำเนินงานแนะแนวของครูแนะแนวในพื้นที่ที่มีปัญหาและในบริบทต่าง ๆ ที่มีความแตกต่างกัน อันแสดงให้เห็นว่าความรู้ด้านการแนะแนวที่ปรากฏหรือใช้ได้จริงในแต่ละพื้นที่นั้นล้วนแต่มีความแตกต่างกันตามสภาพการณ์ทางสังคม ความเป็นอยู่และวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ นอกจากนี้การที่สังคมสมัยใหม่ให้ความสำคัญแก่องค์ความรู้ที่สนองตอบต่อเป้าหมายของการพัฒนาประเทศไปสู่ความมั่งคั่งเติบโตของภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม มากกว่าสนับสนุนองค์ความรู้ที่ส่งเสริมคนให้มีคุณธรรมจริยธรรมนั้น ได้นำไปสู่การให้คุณค่าต่อการดำเนินงานแนะแนวในโรงเรียน ซึ่งครูแนะแนวมักจะได้รับการปฏิบัติเสมือนหนึ่งมีความสำคัญทางวิชาการน้อยกว่าครูที่ทำหน้าที่สอนในวิชาต่าง ๆ

ปัญหาความไม่เท่าเทียมระหว่างศาสตร์ด้านการแนะแนวและศาสตร์อื่น ๆ ดังที่กล่าวข้างต้น เป็นอีกสภาวการณ์แห่งปัญหาที่จะต้องได้รับการสะท้อนต่อสังคมวิชาการ ซึ่งผู้จะทำหน้าที่สะท้อนในส่วนนี้อาจจะต้องเป็นนักวิชาการและผู้ดำเนินงานในเชิงนโยบาย

๒.๒ โครงการนี้จะนำไปสู่ข้อเสนอที่มีประสิทธิภาพใช่หรือไม่

จากการสะท้อนถึงการทำงานของครูแนะแนวในพื้นที่ต่างๆ ในการสัมมนาทางวิชาการนี้ ได้นำไปสู่ข้อเสนอทั้งในเชิงนโยบายและข้อเสนอในระดับปฏิบัติการ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

๑) ข้อเสนอเชิงนโยบาย

- ควรมีการทบทวนแนวทางในการผลิตบัณฑิตด้านการแนะแนวของสถาบันอุดมศึกษา รวมถึงการทบทวนความเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวในระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานด้านการแนะแนวได้ปฏิบัติหน้าที่ที่เอื้อประโยชน์แก่คนในสังคมได้อย่างแท้จริง

- ควรมีการทบทวนความรู้ด้านการแนะแนว ซึ่งมิได้มีความหมายหรือถูกให้ความสำคัญแต่เพียงศาสตร์การแนะแนวที่สอน/ถ่ายทอดกันในมหาวิทยาลัยเพียงเท่านั้น แต่ยังมีความรู้การแนะแนวอีกชุดหนึ่งซึ่งเป็นความรู้ที่เกิดจากผู้ที่ทำหน้าที่งานแนะแนวได้สัมผัส เรียนรู้จากประสบการณ์จริง และปรับเปลี่ยนความรู้เหล่านั้นให้มีความเหมาะสมกับสภาวการณ์ที่เกิดขึ้นจริง

- ควรมีการทบทวนองค์ความรู้ด้านการแนะแนวในเชิงของการสร้างความตระหนักในความสำคัญขององค์ความรู้ด้านนี้อย่างมีความเท่าเทียมกับองค์ความรู้ที่เป็นเนื้อหาสาระอื่น ๆ ซึ่งปรากฏในรูปรายวิชาต่าง ๆ ซึ่งหากมีการให้ความสำคัญต่อองค์ความรู้ทั้งสองส่วนนี้แล้ว ก็ย่อมจะนำไปสู่บทบาทและหน้าที่ของผู้สอน/ถ่ายทอดความรู้ทั้งสองส่วนที่น่าจะต้องทำงานอย่างประสานสอดคล้องกัน

๒) ข้อเสนอเชิงปฏิบัติการ

- ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่หรือครูแนะแนวที่ทำหน้าที่ในที่ต่าง ๆ น่าจะได้มีโอกาสสะท้อนปัญหาการดำเนินงานต่อเพื่อนครูในโรงเรียนและเสนอปัญหาต่อสังคมวิชาการภายนอกทั้งในแบบแผนของการประชุมสัมมนาทางวิชาการและการศึกษาวิจัย

๓. ระบบการตรวจสอบโครงการ

การตรวจสอบโครงการสัมมนาทางวิชาการนี้ ได้ดำเนินการโดยการสร้างระบบการติดตาม ตรวจสอบโครงการในภาพรวม นับจากการศึกษา วิเคราะห์ความต้องการของผู้เข้าร่วมสัมมนาปัญหาการดำเนินงานแนะแนวในสังคม การออกแบบโครงการ ข้อมูลที่ได้รับจากการดำเนินงานตามโครงการและแนวทางในการพัฒนาโครงการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการพิจารณาคำถามหลักของการประเมิน ในประเด็นความเหมาะสมของเงินทุนที่ใช้ในการดำเนินโครงการ การบรรลุเป้าหมายตามที่วางไว้ การเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการดำเนินงานตามโครงการ และประสิทธิภาพ ประสิทธิผลของโครงการ

จากการตรวจสอบโครงการสัมมนาทางวิชาการทั้งในมิติของผู้ประเมิน ผู้มีส่วนร่วมรับผิดชอบ และมิติการบริหารจัดการ จะเห็นได้ว่าโครงการนี้จะมิได้ระบุชัดถึงผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินงานที่แสดงผลในเชิงปริมาณได้ ทั้งนี้เนื่องเพราะความเชื่อพื้นฐานของการดำเนินงานตามโครงการนี้วางอยู่บนฐานการมีส่วนร่วมในการวิพากษ์เพื่อชี้ให้เห็นความซับซ้อนของปัญหาที่มีในสังคม ซึ่งปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่สะท้อนในพื้นที่การเรียนรู้นี้เป็นเพียงการดำเนินงานในระยะของการเริ่มก่อรูปทางความคิด เพื่อให้มีการมองปัญหาอย่างรู้เท่าทัน ซึ่งหากจะดำเนินการตามโครงการให้บรรลุผลต่อการสร้างสังคมแห่งปัญญาแล้ว ก็น่าจะต้องได้มีการสานต่อโครงการทางวิชาการในลักษณะเช่นนี้ต่อไป

๔. การประเมินผลที่เกิดขึ้นจากโครงการ

การประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการสัมมนาทางวิชาการนี้ มุ่งอธิบายผลที่เกิดจากโครงการที่กำหนดขึ้นนี้ โดยข้อมูลหลักเพื่ออธิบายในส่วนนี้ได้มาจากการวิเคราะห์และให้ความเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการภายใต้ข้อคำถามเชิงประเมินที่สำคัญ ๓ ประการ ได้แก่ การบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ ผลที่เกิดขึ้นหรือความเปลี่ยนแปลงของผู้ที่ได้รับบริการ อันเป็นผลจากการดำเนินงานตามโครงการ

ส่วนใหญ่แล้วผู้เข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการมีความเห็นว่าโครงการสัมมนาทางวิชาการนี้มีคุณค่ามากในด้านการนำไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาสังคมที่ตนเองมีส่วนเกี่ยวข้อง การส่งเสริมให้เกิดความรับผิดชอบต่อสังคม การวางแผนพัฒนาระบบงานแนะแนวภายในหน่วยงาน การขยายฐานความคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานแนะแนว การทบทวนต่อการดำเนินงานแนะแนวของผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริงได้ การทบทวนต่อความรู้ด้านจิตวิทยาการแนะแนวที่สอนในมหาวิทยาลัยทักษิณ การขยายเครือข่ายวิชาการด้านการแนะแนว และการนำวิธีคิดของการดำเนินโครงการนี้ไปประยุกต์ใช้กับโครงการวิชาการอื่น ๆ ส่วนด้านการให้คุณค่าต่อโครงการอย่างมากที่สุด ได้แก่ การมีความเห็นว่าโครงการสัมมนาวิชาการนี้สนับสนุนให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้ร่วมแลกเปลี่ยน เรียนรู้ และแสดงศักยภาพทางปัญญาอย่างหลากหลาย

รองศาสตราจารย์ ดร. ศุภวดี บุญญวงศ์
ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์

OLPC *กับความเปลี่ยนแปลง*

ถ้าใครเป็นนักฟังเพลงมาเป็นเวลานาน ๆ หน่อยคงจะรู้ได้ว่าช่วงเวลาไม่กี่สิบปีที่ผ่านมา โลกแห่งเสียงเพลงก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วอย่างไม่น่าเชื่อ นับแต่เอดิสันได้ประดิษฐ์แผ่นเสียงขึ้นมา ปฏิวัติขีดจำกัดที่ว่าการฟังเพลงคือการแสดงสดให้กลายเป็นความบันเทิงในบ้าน โลกก้าวหน้าไปอีกขั้นด้วยเทปคาสเซ็ทที่สร้างนวัตกรรมใหม่ให้กับโลกในชื่อว่า Walkman แต่ทุกอย่างก็ถูกพลิกผันไปอีกครั้ง ด้วยการเข้ามาของโลกดิจิตอล สื่อดิจิตอลคุณภาพสูงที่แทบจะไม่มีความแตกต่างจากต้นฉบับสามารถถูกทำซ้ำได้ในปริมาณเท่าที่ต้องการ โดยต้นทุนเฉลี่ยต่อชิ้นที่ต่ำสนิท เทคโนโลยี MP3 ถูกสร้างขึ้นมาตอกย้ำเส้นทางความเปลี่ยนแปลงนี้อีกครั้ง ด้วยเทคโนโลยีที่แต่เดิมถูกสร้างขึ้นมาเพื่องานภาพยนตร์ แต่ด้วยคุณภาพที่ยอมรับได้และขนาดไฟล์ที่เล็กอย่างไม่น่าเชื่อ ทำให้เทคโนโลยี MP3 เร่งความเร็วโลกดนตรีดิจิตอลไปด้วยความเร็วเกินกว่าคนเมื่อสิบห้าปีก่อนจะฝันถึง

โลกการศึกษานั้นก็ไม่ต่างกัน เมื่อในสมัยหนึ่งเราเคยให้นักเรียนถือกระดานชนวนคนละแผ่นไปเรียนหนังสือกัน แม้กระดานชนวนนั้นจะมีประสิทธิภาพที่ค่อนข้างดี ราคาถูก และทนทาน แต่เมื่อเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่นสมุดเรียนถูกพัฒนาขึ้นให้ถูกพอที่จะนำมาใช้งาน ในวันนี้คงไม่มีใครถือกระดานชนวนไปเรียนหนังสือกันอีกต่อไป น่าแปลกที่กระดานชนวนในยุคนี้นั้นกลายเป็นของสะสมและของที่ระลึกที่ราคาค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับประโยชน์ใช้สอย ไม่ต่างจากราคาแผ่นเสียงในสมัยนี้

คอมพิวเตอร์ถูกนำเข้ามาใช้ในการศึกษาอย่างรวดเร็วในช่วงห้าปีที่ผ่านมา นับแต่ผมเรียนในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มา ทางมหาวิทยาลัยได้เปิดให้มีงานใช้งานอินเทอร์เน็ตทั่ววิทยาเขตบางเขนฟรี และผมก็เป็นคนแรก ๆ ที่วิ่งไปซื้อการ์ด WiFi มาใช้งานกับมัน ในช่วงเวลาสามปีต่อมา จำนวนคอมพิวเตอร์ที่ถูกใช้งานในพื้นที่มหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด พร้อม ๆ กับสัดส่วนงานที่ต้องส่งเป็นกระดาษที่น้อยลงอย่างรวดเร็ว

โครงการ OLPC จึงเป็นหนึ่งในความพยายามที่จะสร้างความเปลี่ยนแปลง ด้วยการให้เด็กทุกคนเข้าถึงโน้ตบุ๊กเป็นส่วนตัวแบบหนึ่งคนต่อหนึ่งเครื่อง โครงการที่มีการทำทดลองก่อนหน้านี้ เช่น ***โครงการ CREATE*** ในประเทศคอสตาริกา ที่ทาง Media Lab ก็เป็นผู้เข้าไปบุกเบิกโครงการนี้เช่นกัน ผลที่ได้จากโครงการนี้นอกจากเด็กในโครงการจะสามารถเรียนรู้จากเนื้อหาที่เกินกว่าหลักสูตรกำหนดไว้ได้แล้ว ยังมีผลให้เด็กสามารถเรียนรู้ที่จะดูแลรักษาเครื่องคอมพิวเตอร์ของเขาเอง

โครงการ CREATE

โครงการ CREATE เป็นแสดงถึงศักยภาพในการพัฒนาการเรียนรู้ที่เด็กรุ่นต่อไปจะได้รับผ่านทางเทคโนโลยีไอซีที และด้วยราคาที่ลดลงอย่างรวดเร็ว การนำเทคโนโลยีเหล่านี้มาใช้อย่างทั่วถึงในระดับชาติไม่ใช่เรื่องที่เป็นไปไม่ได้อีกต่อไป แต่การนำคอมพิวเตอร์ในท้องตลาดไปใช้งานเพื่อการศึกษาอย่างกว้างขวางนั้นยังไม่สามารถทำได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ เนื่องจากข้อจำกัดในหลาย ๆ ประเด็น เช่น การใช้งานคอมพิวเตอร์ในห้องเรียนหมายถึงการเดินสายไฟที่มีค่าใช้จ่ายสูง แม้จะมีแบตเตอรี่ในตัวโน้ตบุ๊กเองก็มักจะไม่สามารถทำได้ได้นานเกิน 4 ชั่วโมง ซึ่งไม่เพียงพอต่อการใช้งานในการเรียนตลอดวัน

เครื่อง CM ของโครงการ OLPC จึงมุ่งออกแบบเพื่อสร้างเครื่องโน้ตบุ๊กที่ตรงกับความต้องการกับการใช้งานเพื่อการศึกษาโดยเฉพาะ ความต้องการนี้ถูกตีกรอบอย่างกว้างๆ โดย Mary Lou Japsen หัวหน้าฝ่ายเทคโนโลยีของโครงการ OLPC ถึงคอมพิวเตอร์ที่เหมาะสมกับการใช้งานเพื่อการศึกษาไว้ ๕ ข้อดังนี้

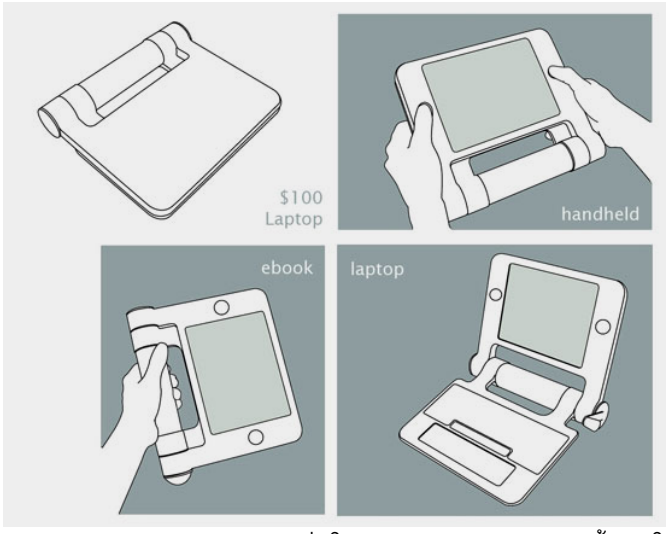
๑. คอมพิวเตอร์นั้นต้องใช้พลังงานให้น้อยที่สุด โดยมีเป้าหมายที่ระดับ ๒ - ๓ วัตต์ (เทียบกับโน้ตบุ๊กทั่วไปที่ต้องการพลังงาน มากกว่า ๖๐ วัตต์)

๒. ค่าใช้จ่ายในการผลิตถูกที่สุด เป้าหมายอยู่ ๑๐๐ ดอลลาร์ต่อเครื่อง เมื่อสั่งครั้งละหนึ่งล้านเครื่อง

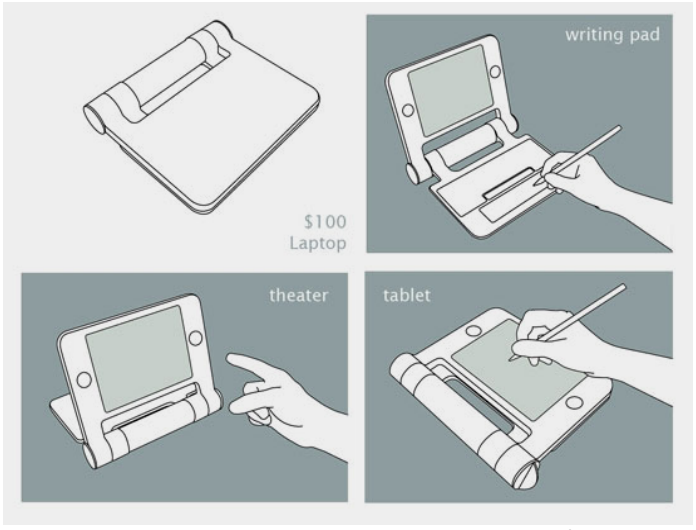
๓. สวยงาม ดึงดูดความสนใจของผู้ใช้

๔. อ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้โดยกินพลังงานต่ำมาก

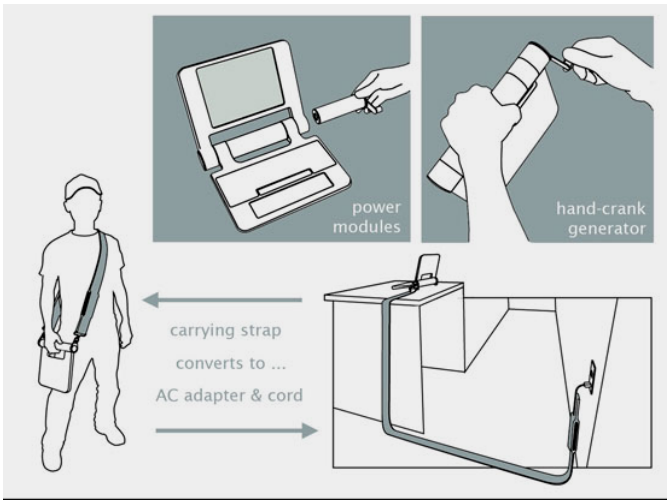
๕. ติดตั้งซอฟต์แวร์พื้นฐานเป็นซอฟต์แวร์โอเพนซอร์ส และซอฟต์แวร์เสรี

ผลจากการออกแบบเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเหล่านั้นทำให้โครงการ OLPC ได้เครื่อง CM1 ออกมา ซึ่งแม้ในหลายส่วนจะยังไม่ถึงเป้าหมายที่วางไว้ แต่ก็นับว่าใกล้เคียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมองแนวทางการพัฒนาเครื่องโน้ตบุ๊กเพื่องานธุรกิจโดยทั่วไปที่มีแนวทางการพัฒนาที่ต่างออกไป เช่น จอกระจกที่ไม่เหมาะกับการอ่านหนังสือ หรือการ์ดจอความแรงสูงที่ไม่จำเป็นต่อการเรียน ตลอดจนระบบไร้สายความเร็วสูงที่กินพลังงานเป็นอย่างมาก คอมพิวเตอร์ที่โครงการ OLPC พยายามนำเสนอจึงไม่ใช่คอมพิวเตอร์ทั่วไป แต่เป็นคอมพิวเตอร์ที่ออกแบบมาโดยเฉพาะสำหรับการใช้เพื่อการศึกษา

นอกจากจะเป็นการรวมตัวของการออกแบบที่เหมาะกับการศึกษาเป็นพิเศษแล้ว โครงการ OLPC ยังตัดสินใจว่าซอฟต์แวร์เกือบทั้งหมดในเครื่อง CM1 จะเป็นซอฟต์แวร์โอเพนซอร์ส เพื่อให้ค่าใช้จ่ายลดลงในระยะยาว เช่น ตัวระบบปฏิบัติการเองนั้นเป็นลินุกซ์จากทางค่าย Redhat หนึ่งในผู้สนับสนุนหลักของโครงการ ภาษาหลักที่ใช้ในการพัฒนาซอฟต์แวร์ คือ ภาษา Python ที่ได้รับความนิยมค่อนข้างสูงจากโลกโอเพนซอร์ส และความที่โครงการนี้ใช้ซอฟต์แวร์ ทำให้ระหว่างการพัฒนา เราสามารถนำระบบปฏิบัติการ และซอฟต์แวร์ใน OLPC นี้มาลองเล่น และพัฒนาเพิ่มเติมได้เอง

ผมยังจำได้ถึงยุคเริ่มต้นของฟอร์แมต MP3 ว่ามันช่างลำบาก ด้วยเครื่อง 486SX ในตอนนั้น แค่จะลุ้นว่าให้ตลอดเพลงสามารถฟังได้โดยไม่มีกระตุก ก็ต้องพยายามปิดโปรแกรมที่ไม่เกี่ยวข้องออกไปให้หมด พร้อมคอนฟิกโน่นนี่อีกสารพัด อีกทั้งเครื่องคอมพิวเตอร์สเปคนั้นก็มีราคาสูงจนไม่ใช่ทางเลือกสำหรับความบันเทิงในบ้าน แต่ในวันนี้เอง พี่น้องผมทุกคนล้วนมีเครื่องเล่น MP3 ประจำตัว ทุกคนใช้งานเป็นของพื้นฐานที่เข้าถึงได้โดยง่าย ราคาเครื่องไม่แพงเกินไป มีความตรงไปตรงมาในการใช้งานเพียงพอที่จะไม่ต้องการการเรียนรู้เพิ่มเติมแต่อย่างใด

ผมมองว่าเครื่อง CM1 กับโน๊ตบุ๊กทั่วไป ก็เหมือนกับสมัยที่ผมใช้คอมพิวเตอร์เพื่อฟังเพลง แม้คอมพิวเตอร์ทั่วไปจะตอบสนองความต้องการด้านการศึกษาได้ แต่โดยความเป็นจริงแล้วการบำรุงรักษาที่ลำบาก การใช้งานที่ซับซ้อน ตลอดจนการใช้งานในบางส่วน เช่น อายุแบตเตอรี่ที่ต่ำ ทำให้มีความไม่เหมาะสมหลายประการ ขณะที่เครื่องคอมพิวเตอร์โดยทั่วไปนั้นถูกออกแบบมาให้ทำงานได้ทุกอย่าง แต่เครื่องเล่น MP3 นั้นถูกออกแบบมาเพื่อความบันเทิงโดยเฉพาะ เช่นเดียวกับเครื่อง CM1 ที่ถูกออกแบบมาเพื่อการศึกษาโดยเฉพาะ

ที่มา : http://lewcpe.com/blog/
http://news.com.com/2300-1044_3-5884639-1.html

ข่าวการศึกษา

OLPC *ไม่ใช่ของเล่น*

แลปทอป ๑๐๐ เหรียญที่ "นิโครลัส นิโกรปอนเต" เป็นผู้คิดริเริ่ม ด้วยความสนับสนุนจากองค์การสหประชาชาติ พัฒนาต้นแบบเสร็จมาได้ระยะหนึ่งแล้ว รู้จักกันในนาม OLPC (One laptop per child) ใกล้จะเข้าสู่ช่วงเริ่มต้นในการนำเข้าสู่โครงการทดลองในหลายประเทศ ประเทศไทยเคยเป็นหนึ่งในนั้นที่รัฐบาลทักษิณเอาด้วย นัยว่าจะทดสอบกันที่ ๕๐๐ เครื่องกับเด็กนักเรียนในชนบทที่ห่างไกล อดีตนายกรัฐมนตรีพูดถึงการทดลองนี้ผ่านรายการวิทยุเมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม แต่ถึง ๑๙ กันยายนท่านก็ไม่ได้กลับมาประเทศไทยอีกเลย

หลังจากการจัดตั้งรัฐบาลชุดใหม่ มีคณะรัฐมนตรีเรียบร้อย นายสิทธิชัย โภไคยอุดม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ไอซีที) ก็กล่าวถึงโครงการโน้ตบุ๊ก ๑๐๐ เหรียญของรัฐบาลเก่าที่ว่าเคยมีแผนจัดซื้อให้กับนักเรียนทั่วประเทศนั้น คิดว่าจะไม่ดำเนินการต่อ "เพราะคิดว่าไม่น่าจะได้ผล เนื่องจากหากมีการจัดซื้อให้นักเรียน ควรจัดซื้อเครื่องที่มีประสิทธิภาพการทำงานสูงกว่านี้ ไม่ใช่เป็นเหมือนของเด็กเล่น สามารถใช้งานโปรแกรมอะไรไม่ได้มาก"

จะทำต่อหรือไม่ทำต่อไม่สำคัญเท่ากับคำให้สัมภาษณ์ดังกล่าวนี้บอกได้เลยว่าท่านรัฐมนตรีไอซีทีไม่มีความรู้ในเรื่องแลปทอป ๑๐๐ เหรียญ เพราะแล็ปทอป ๑๐๐ เหรียญ ไม่ใช่คอมพิวเตอร์ที่ผลิตขึ้นมาเหมือนกับ "โน้ตบุ๊ก" โดยทั่ว ๆ ไป จุดประสงค์สำคัญของมันคือการเอามาใช้ในกระบวนการเรียนรู้ของเด็กที่ขาดโอกาสในการเข้าถึงโน้ตบุ๊กประสิทธิภาพสูงราคาแพง หรือราคาที่เด็กยากจนเข้าถึงไม่ได้ วัตถุประสงค์การนำไปใช้ก็แตกต่างกัน นอกจากนั้นแนวคิดในการพัฒนาแลปทอป ๑๐๐ เหรียญนั้นไม่ใช่การผลิตเครื่องประสิทธิภาพต่ำด้วยการลดสเป็กฮาร์ดแวร์ ลงเพื่อให้ราคาถูก ๆ แบบที่บริษัทคอมพิวเตอร์หั่นราคาโน้ตบุ๊กขายกันอยู่ในเวลานี้

ทว่ามันเป็นแนวคิดแบบบูรณาการที่ผสานไปกับการพัฒนาซอฟต์แวร์ที่เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก ไม่ใช่การโยนคอมพิวเตอร์ที่ทำอะไรได้ทุกอย่างแล้วเอาไปแสวงหาความบันเทิงกันอย่างที่คนส่วนใหญ่ทำกันในเวลานี้ ที่สำคัญก็คือ ต้องประสานกับกระบวนการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่เป็นอยู่หรืออยากให้เป็น ซึ่งต้องอาศัยการวางแผน คิดค้นพัฒนามาอย่างดี และใช้เวลานานพอสมควร จะเอาแนวคิดไม่ว่าจะเรื่องฮาร์ดแวร์ ระบบปฏิบัติการ โปรแกรมประยุกต์ในการใช้งาน รวมทั้งการบำรุงรักษาของโน้ตบุ๊กที่คุ้นเคยกันไปใช้กับ OLPC ไม่ได้เลย เพราะมันคนละเรื่องคนละแบบและคนละวิธีคิด

อย่างไรก็ตามจุดอ่อนของการดำเนินโครงการนี้ภายใต้รัฐบาลชุดเก่าก็คือ มันถูกนำมาเป็น "จุดขาย" แจกโน้ตบุ๊กฟรีให้นักเรียน วิธีคิดเบื้องหลังแลปทอป ๑๐๐ เหรียญ การวางแผนเพื่อบรรลุเป้าหมายสุดท้ายถูกลบไปด้วยคำว่า "แจก" สำทับด้วยความคิดเชิงลบต่อ "ประชานิยม" ของรัฐบาลเก่าที่ชอบแจกทิ้งแจกขว้างอีกด้วย

โครงการดี วัตถุประสงค์ดี ถูกบิดเบือนไปด้วยวิธีคิดทางการตลาดผสมกับการเมือง และทำให้แลปทอป ๑๐๐ เหรียญถูกมองผิด ๆ จากคนทั่ว ๆ ไป แม้กระทั่งระดับรัฐมนตรีไอซีที OLPC ไม่ใช่ของเด็กเล่นหรอกครับ แต่โน้ตบุ๊กที่ใช้โปรแกรมอะไรได้มาก ๆ ที่ใช้กันอยู่ทุกวันนี้นั่นแหละของเด็กเล่นตัวจริง

ที่มา : http://www.matichon.co.th/prachachat/prachachat_detail.php?s_tag=02com04131149&day=2006/11/13

ความเข้าใจเกี่ยวกับ OLPC *ที่คลาดเคลื่อน*

มีการกล่าวอ้างถึง OLPC และมีสิ่งที่แหล่งข่าวกล่าวคลาดเคลื่อนค่อนข้างมาก จึงขอชี้แจงเป็นรายประเด็น

๑. ไม่ได้มองว่าเป็นโน้ตบุ๊ก แต่เป็นแค่เครื่องลูกข่าย (Thin Client) มากกว่า

แลปทอปในโครงการ OLPC ไม่ใช่ Thin Client มันสามารถทำงานได้ด้วยตัวเอง โดยไม่ต้องพึ่งพาเซิร์ฟเวอร์แต่อย่างใด

๒. ปัญหาสำคัญก็คือเรายังไม่มีคอนเท้นท์ที่จะใส่เข้าไปทำงานบนแลปทอป ๑๐๐ เหรียญ

คอนเท้นท์ที่ว่า ถ้าหมายถึงซอฟต์แวร์ ทางโครงการ OLPC กำลังพัฒนาซึ่งตอนนี้ก็ก้าวหน้าไปมากแล้ว ซึ่งเป็นการพัฒนาซอฟต์แวร์กลาง สำหรับใช้ในทุกประเทศ โดยส่วนหนึ่งแต่ละประเทศก็ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาซอฟต์แวร์ของตนเองด้วย เพราะแต่ละประเทศมีความต้องการไม่เหมือนกัน ซึ่งโครงการ OLPC เปิดโอกาสให้แต่ละประเทศปรับแต่งซอฟต์แวร์ได้ตามต้องการอยู่แล้ว ส่วนคอนเท้นท์ที่เป็นข้อมูลนั้นไม่จำเป็นต้องใส่ไว้ในแลปท็อป เพราะสามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ตลอดเวลาอยู่แล้ว ข้อมูลความรู้ต่าง ๆ จึงเอาไปเก็บไว้บนเซิร์ฟเวอร์ที่ไหนก็ได้บนอินเทอร์เน็ต

๓. ส่วนโครงการโน้ตบุ๊ก ๑๐๐ เหรียญนั้นน่าเป็นห่วงตั้งแต่แรกแล้ว เพราะมองว่าไม่น่าจะเป็นอุปกรณ์ที่ช่วยเพิ่มผลผลิต

แลปทอปนี้ไม่ได้เอาไว้เพิ่มผลผลิต มันเอาไว้ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กครับ

๔. ส่วนโครงการโน้ตบุ๊ก ๑๐๐ เหรียญสหรัฐ ที่รัฐบาลที่แล้วมีแผนจัดซื้อให้กับนักเรียนทั่วประเทศนั้นคิดว่าจะไม่ดำเนินการต่อ เพราะคิดว่าไม่น่าจะได้ผล เนื่องจากหากมีการจัดซื้อให้นักเรียน ควรจัดซื้อเครื่องที่มีประสิทธิภาพการทำงานสูงกว่านี้ ไม่ใช่เป็นเหมือนของเด็กเล่น สามารถใช้งานโปรแกรมอะไรไม่ได้มาก

น่าเสียดายที่ทีมงาน OLPC ประเทศไทย ไม่มีโอกาสได้นำเสนอข้อมูลให้ท่านรัฐมนตรีทราบก่อน เพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณา ข้อเท็จจริงคือ แลปทอปนี้ไม่ควรถูกมองว่าเป็นคอมพิวเตอร์พกพาทั่วไป แลปท็อปนี้ออกแบบให้ใช้กับเด็กนักเรียนตั้งแต่ชั้น ป.๑ จนถึง ม.๖ โดยมุ่งไปที่การใช้เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยในการเรียนรู้ซอฟต์แวร์ต่างๆ ที่พัฒนาขึ้น ออกแบบขึ้นใหม่โดยคำนึงอยู่เสมอว่าทำเพื่อให้เด็กใช้ได้ด้วยตนเอง เก็บรักษาเอง มีความทนทานกว่าคอมพิวเตอร์พกพาทั่วไป กินไฟน้อยมาก และแบตเตอรีใช้ได้นานมาก ๆ ราคาถูกมาก ๆ และน่าจะเหมาะกับเด็กตามพื้นที่ห่างไกล มากกว่าเด็กในเมืองซึ่งมีโอกาสมากกว่า แลปทอปนี้ถ้าเปรียบเทียบกับคอมพิวเตอร์ปัจจุบันถือว่ามีประสิทธิภาพไม่สูงเท่า แต่ถือว่าสูงพอที่จะทำหน้าที่ดังกล่าวมาแล้ว ที่สำคัญคือการที่มันกินไฟน้อย ทำให้ใช้ได้นานๆ มากกว่า แม้แต่พื้นที่ที่ไม่มีไฟฟ้าใช้ก็ยังใช้ได้ ด้วยเครื่องปั่นไฟที่พกพาได้ และการที่มันหน้าตาเหมือนของเด็กเล่น ก็เพราะเครื่องนี้เค้าทำให้เด็กใช้ ไม่ใช่ผู้ใหญ่ และมันก็มีของให้เด็กเล่นจริง ๆ เล่นเพื่อการเรียนรู้ ส่วนที่บอกว่าใช้งานโปรแกรมได้ไม่มาก ก็ต้องชี้แจงว่าโปรแกรมที่จะติดตั้งไปพร้อมแลปทอปนี้ต้องคัดเลือกใส่เข้าไป โดยเลือกตัวที่จำเป็นต้องใช้ในการเรียนรู้ ซึ่งแต่ละประเทศก็ต้องเข้ามาร่วมเลือก หรือพัฒนาเพิ่มด้วย แต่ก็ไม่ใช่ว่าจะเพิ่มอีกไม่ได้ในอนาคต เพราะแลปทอปนี้สามารถใส่โปรแกรมหรือข้อมูลเพิ่มเติมได้อีกไม่จำกัดด้วย SD Card

ที่มา : http://kamthorn.org/index.php/2006/10/31/olpc-in-press-1

ที่อยู่ผู้ฝากส่ง

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

๑๔๐ ถนนกาญจนวนิช ตำบลเขารูปช้าง

อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ๙๐๐๐๐

กรุณาส่ง